DERIVATIVES ON A TOPONYMIC BASE (THE LETTERS Î, J, K,L)

Silvia Pitiriciu
Prof., PhD, University of Craiova

Abstract:Derivatives on a toponymic base represent a linguistic aspect where onomastics interferes, through toponymic bases, with lexicology, by derivation with specific suffixes in order to indicate origin. The analysis demonstrates the transition from proper names of places to adjectives, with the suffix -ean(-ă)/ -an(-ă), productive in the current Romanian language. Most of the resulted derivatives are internal creations not recorded in general dictionaries. They enrich the vocabulary of the Romanian language with national specificity.

Keywords: toponym, derivation, base, suffix, lexical

Numele comune provenite din toponime și adjectivele aferente prezintă interes nu numai pentru onomastică, ci îndeobște pentru limba română contemporană. Ele sunt compatibile cu sufixe care indică originea, apartenența la un loc: *-ean/-an, -eană/-ană, -eni/-ani, -ene/-ane* (pentru adjective), *-ean/-an, -eancă/-ancă, -eni, -ence* (pentru substantive). Sufixele *-eni, -ești* , alături de *-ari, -ași, -ani, -nei* etc., formează nume de locuitori de la numele localității sau de la cel al regiunii de unde aceștia provin sau în care locuiesc. Referindu-se la istoria sufixului *-ean, -ă/-an, -ă*, Iorgu Iordan consideră că indică „originea personală a locuitorilor, adică a descendenților celui ce a întemeiat ori a stăpânit satul.”[1] Forma și sensul derivatelor se sprijină pe referința la toponim. În onomastică sunt cunoscute sub *nume de grup* și desemnează un segment social „stabilit după apartenența la un anumit loc, persoană, organizație politică sau culturală... ”[2]

Istoria limbii române arată că sufixul *-ean/-an* este vechi, provenind din sl. *-(l)eaninŭ*, *-(l)ianin*[3], cu pluralul *-(l)iane, -ane*. După forma de plural *-(l)eane* a fost refăcut singularul *-(l)ean(u)*[4]. Derivatele sunt atestate pe teren românesc înainte de secolul al XVI -lea. Cercetând numele de grup , Georghe Bolocan consideră că documentele secolelor al XIV -lea –al XV -lea atestă cuvinte cu acest sufix de la teme neslave, ceea ce demonstrează vechimea lui în sistemul de derivare românesc[5]. În limba română, derivatele cu sufixele *-ean/-an, -eană/-ană, -eni/-ani, -ene/ane* sunt substantive comune și proprii și adjective. Atât substantivele nume de grup, cât și adjectivele sunt legate de toponime și de antroponime.

În cercetarea aceasta , ne-am ocupat de adjectivele derivate de la toponime , având ca material un corpus de 620 de nume de orașe , de comune și de sate de pe teritoriul actual al

[1]Iorgu, Iordan, *Toponimia românească*, p. 157.
[2]DTRO 1, 1993: 27.
[3] Al. Philippide, *Istoria limbii române* I, 1864: 50, apud FCLR XVI-XVIII, 2007: 90.
[4] Al. Graur, *Nume de persoane*, p. 116; FCLR XVI-XVIII, 2007: 90.
[5]DTRO 1, 1993: p. 29.

BDD-V5167 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:20 UTC)

României, al căror nume începe cu literele Î – L . Cercetarea face parte dintr-un proiect de întocmire a unui dicționar al derivatelor cu bază toponimică[6].

1. Derivate adjectivale cu sufixul *-ean,-ă* atașat la toponim sau la rădăcina acestuia: *însurățean, -ă <Însurăței* (oraș BR, sat GJ, TR); *întorsurean,-ă<Întorsura* (com., sat DJ), *Întorsura Buzăului* (oraș CV); *jacotean, -ă<Jacota* (sat SV); *jăhălean, -ă<Jahalia* (sat SV); *jăriștean, -ă<Jariștea* (com., sat VN); *jaroștean, -ă<Jaroștea* (sat VL); *jebelean, -ă<Jebel* (com., sat TM); *jeflean, -ă<Jefleşti* (sat AB); *jegălean, -ă<Jegălia* (com., sat CL); *jeledințean, -ă/* (pop.) *jeledințan, -ă <Jeledinți* (sat HD); *jelnean, -ă<Jelna* (sat BN); *jercălean, -ă<Jercălăi* (sat PH); *jeriștean, -ă<Jeriștea* (sat GJ); *jghebean, -ă<Jgheaburi* (sat AG, VN), *Jghiab* (sat BZ); *jibertean, -ă<Jibert* (com., sat BV); *jiblean, -ă<Jiblea Nouă* (sat VL), *Jiblea Veche* (sat VL); *jibovean, -ă <Jibou* (oraș SJ); *jichișean, -ă* /(pop.) *jichișan, -ă<Jichișu de Jos* (com., sat CJ), *Jichișu de Sus* (sat CJ); *jidoștean, -ă<Jidoștina* (sat AB); *jidoștițean, -ă <Jidoștița* (sat MH); *jiețean, -ă <Jieț* (sat HD); *jigălean, -ă <Jigălia* (sat VS); *jignițean, -ă<Jignița* (sat MH); *jijilean, -ă <Jijila* (com., sat TL); *jilovean, -ă<Jilava* (com., sat IF), *Jilavele* (com., sat IL); *jilțean, -ă<Jilțu* (sat GJ); *jimborean, -ă<Jimbor* (sat BN, BV); *jirovean, -ă<Jirov* (sat MH); *jitărean, -ă <Jitaru* (sat OT); *jitinean, -ă<Jitin* (sat CS); *joimărean, -ă<Joia Mare* (sat AR); *joițean, -ă<Joița* (com., sat GR); *joldeștean, -ă<Joldești* (sat BT); *jorean, -ă<Jorăști* (com., sat GL, sat VN); *jugăstrean, -ă <Jugastru* (sat MH), *Jugăstreni* (sat MS); *jugurean, -ă<Jugur* (sat AG), *Jugureanu* (sat BR), *Jugureni* (com., sat PH, sat DB); *jupânean, -ă <Jupânești* (com., sat GJ; sat AG, MH, TM); *jurește*an, *-ă<Jurești* (sat TM); *lăbășean, -ă*/(pop.) *lăbășan, -ă <Labașint* (sat AR); *lădean, -ă<Lada* (sat TR); *lăncrămean,, -ă<Lancrăm* (com. AB); *lărgean, -ă<Larga* (sat BC, GJ, MM, MS), *Larga-Jijia* (sat IS), *Largu* (com., sat BZ); *lăslean, -ă<Laslău Mare* (sat MS), *Laslău Mic* (sat MS); *Laslea* (com., sat SB); *lătean, -ă<Latinu* (sat BR); *lăzean, -ă<Laz* (sat AB, AR), *Laz-Firtănuș* (sat HR), *Laz-Șoimuș* (sat HR), *Laza* (com., sat VS), *Lazu* (sat CT, DJ, MH, VS), *Lazu-Baciului* (sat MM), *Lazuri* (com., sat SM; sat AB, AR, BH, DB, GJ, SJ), *Lazuri de Beiuș* (com., sat BH); *lăzărean, -ă<Lazaret* (sat SB); *lăcrițean, -ă<Lăcrița Mare* (sat DJ), *Lăcrița Mică* (sat DJ); *lăcuțean, -ă<Lăculețe* (sat DB), *Lăculețe-Gară* (sat DB); *lălean, -ă<Lălești* (sat VS); *lămotean, -ă<Lămotești* (sat AG); *lăngean, -ă<Lăngești* (sat AG); *lăpoșean, -ă/* (pop.) *lăpoșan, -ă<Lapoș* (com., sat PH; sat BC), *Lăpoșel* (sat PH); *lăpugean, -ă<Lăpugiu de Jos* (com., sat HD), *Lăpugiude Sus* (sat HD); *lăpușean, -ă/* (pop.) *lăpușan, -ă <Lăpuș* (com., sat MM), *Lăpușani* (sat AG), *Lăpușel* (sat MM); *lăpușnean, -ă<Lăpușna* (sat MS), *Lăpușnic* (sat HD, TM), *Lăpușnicel* (com., sat CS), *LăpușnicuMare* (com., satCS); *lăpuștean, -ă<Lăpuștești* (sat CJ); *lăsean, -ă<Lăsău* (sat HD); *lăscuzean, -ă<Lăscud* (sat MS); *lăstean, -ă<Lăstuni* (sat TL, VN); *lăunean, -ă<Lăunele* (sat OT), *Lăunelede Jos* (sat VL), *Lăunele de Sus* (sat AG); *lăzărean, -ă<Lăzarea* (com., sat HR), *Lăzăreni* (com., sat BH), *Lăzărești* (sat AG, GJ, HR, OT); *lăzean, -ă<Lăzești* (sat AB); *lângean, -ă<Lânga* (sat DJ); *lemnean, -ă<Leamnade Jos* (sat DJ), *Leamna de Sus* (sat DJ); *leuțean, -ă <Leauț* (sat HD); *lechințan, -ă <Lechința* (sat SM); *lechințean, -ă<Lechincioara* (sat MS), *Lechința* (com., sat BN; sat MS); *leghean, -ă<Leghia* (sat CJ); *leghinean, -ă <Leghin* (sat NT); *lehăncean, -ă <Lehancea* (sat BC); *lehnean, -ă<Lehnești* (sat BT); *leleștean, -ă<Leleasca* (sat OT), *Lelești* (com., sat GJ; sat BH, BN); *lenișean, -ă/* (pop.) *lenișan, -ă<Leniș* (sat MS); *lențean, -ă<Lențea* (sat AG); *leontean, -ă<Leontinești* (sat BC); *leordean, -ă<Leorda* (com., sat BT), *Leordeni* (com., sat AG; sat MS), *Leordina* (com., sat MM); *leoșean, -ă* /(pop.) *leoșan, -ă<Leoști* (sat VS); *leotean, -ă<Leotești* (sat OT); *lepinzean, -ă<Lepindea* (sat MS); *lepșean, -ă<Lepșa* (sat VN); *lerean, -ă<Lera* (sat BZ), *Lerești* (com., sat AG); *lescoviței*an, *-ă<Lescovița*

[6]Până în prezent am studiat materialul toponimic (literele A-I), după cum se poate observa la bibliografie.

BDD-V5167 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:20 UTC)

(sat CS); *lespezean, -ă<Lespezea* (sat AB), *Lespezi* (com., sat IS; sat AG, BC, CT, VN); *leşean, -ă/* (pop.) *leşan, -ă<Leş* (sat BH), *Leşile* (sat AG, DJ), *Leşu* (com., sat BN); *leşnicean, -ă <Leşnic* (sat HD); *letean, -ă<Letea* (sat TL), *Letea Veche* (com., sat BC); *leţean, -ă<Leţ* (sat CV); *leovean, -ă<Leu* (com., sat DJ); *lecuşean, -ă/* (pop.) *lecuşan, -ă <Leucuşeşti* (sat SV, TM); *leurdean, -ă<Leurda* (sat CJ, GJ); *libotean, -ă<Libotin* (sat MM); *licuricean, -ă<Licurici* (com., sat GJ), *Licuriciu* (sat TR); *lişteanu, -ă <Lieşti* (com., sat GL; sat VN); *lilicean, -ă<Liliac* (sat NT), *Lilieci* (sat BC, IL); *liliştean, -ă<Lilieşti* (sat PH); *limănean, -ă <Limanu* (com., sat CT); *limpezean, -ă<Limpeziş* (sat BZ); *linsean, -ă<Linseşti* (sat NT); *lintean, -ă<Lintea* (sat GJ), *Linteşti* (sat AG); *linţean, -ă /* (pop.) *Linţan, -ă <Linţ* (sat MS); *lipean, -ă <Lipaia* (sat AB); *lipăneştean, -ă<Lipănescu* (sat BZ), *Lipăneşti* (com., sat PH); *livezean, -ă <Livadia* (sat HD, VL), *Livedea* (sat IL); *Livezeni* (com., sat MS; sat AG), *Livezi* (com., sat BC, VL; sat Dj, HR, HD, MH), *Livezile* (com., sat AB, BN, MH, TM; sat DB, VN); *lobdăşean, -ă/* (pop.) *lobdăşan, -ă <Lobodaş* (sat CJ); *lodromănean, -ă<Lodroman* (sat AB); *logreştean, -ă<Logreşti-Moşteni* (sat GJ); *lojniţean, -ă<Lojniţa* (sat VN); *lomănean, -ă<Loman* (sat AB); *lomnăşean, -ă/* (pop.) *lomnăşan, -ă<Loamneş* (com., sat SB); *lopădean, -ă<LopadeanNouă* (com., sat AB), *Lopadea Veche* (sat AB); *lotrean, -ă<Lotrioara* (sat SB), *Loturi* (sat AG, BT), *Loturi Enescu* (sat BT); *lovnicean, -ă<Lovnic* (sat BV); *lovrinean, -ă<Lovrin* (com., sat TM); *loznean, -ă <Lozna* (com., sat BT, SJ); *lozovean, -ă <Lozova* (sat GL); *lucreţean, -ă<Lucareţ* (sat TM); *lucinean, -ă<Lucianca* (sat DB), *Luciu* (com., sat BZ; sat IL); *ludean, -ă<Ludeşti* (com., sat DB), *Ludeştii de Jos* (sat HD), *Ludeştii de Sus* (sat HD), *Ludu* (sat MH); *ludişorean, -ă <Ludişor* (sat BV); *ludoşean, -ă /*(pop.) *ludoşan, -ă <Ludaşi* (sat BC), *Ludoş* (com., sat SB); *ludean, -ă<Ludu* (sat MH); *luduşean, -ă/*(pop.) *luduşan, -ă<Luduş* (oraş MS); *lugojean, -ă/* (pop.) *lugojan, -ă<Lugoj* (mun. TM); *lugojelean, -ă <Lugojel* (sat TM); *luncăviţean, -ă <Luncaviţa* (com., sat CS, TL); *luncşorean, -ă<Luncşoara* (sat AR, BH, HD, MH), *Luncşoru* (sat DJ), *Luncuşoara* (sat SV); *lungocean, -ă<Lungoci* (sat GL); *lungulețean, -ă<Lungulețu* (com., sat DB); *lupăcean, -ă<Lupac* (com., sat CS); *lupăştean, -ă<Lupăieşti* (sat AB), *Lupeşti* (sat AR; BC, VS), *Lupuieşti* (sat VL); *lupşean, -ă /*(pop.) *lupşan, -ă<Lupşa* (com., sat AB; sat BV), *Lupşa de Jos* (sat MH), *Lupşa de Sus* (sat MH), *Lupşanu* (com., sat cL), *Lupşeni* (sat AB); *lupuleştean, -ă <Lupuleşti* (sat AB); *lutean, -ă<Lutoasa* (sat CV), *Lutu Roşu* (sat PH).

În uz, derivatele apar în contexte diferite. De exemplu: „Pe parcursul anilor corul și-a dobândit o personalitate juridică numindu-se Asociația Corală Plai *Întorsurean*". (http://www.intorsura.ro/arta-artisti/asociatia-corala-plai-intorsurean/, *Artă și artiști*); „Plăcintă *lăzăreană*" (http://www.creeaza.com/familie/alimentatie-nutritie/retete-culinare/placinta-lazareana577.php, 22.11.2018, *Plăcintă lăzăreană*); «Victorie importantă și frumoasă pentru echipa din satul cu ,,cireși" care mai îndulcește un campionat slab, măcinat de veșnicele plecări (să câștige oamenii o pâine în alte țări) și accidentările care s-au ținut lanț în tabăra *livezeană*.» (https://ziarulunirea.ro/si-cil-blaj-si-sportul-sebes-au-promovat-14734/, 03.06.2011, *Și CIL Blaj, și Sporul Sebeș au promovat*); „Cetățenii sunt invitați vineri și sâmbătă la Zilele *Lovrinene*, cu prilejul Sfinților Petru și Pavel." (http://www.observatordetimis.ro/2018/06/18/banatenii-sunt-invitati-la-zilele-comunei-lovrin-vezi-programul-artistic/, 18.06.2018, *Bănățenii sunt invitați la Zilele comunei Lovrin. Vezi programul artistic*); «Ediția din acest an a evenimentului „Toamna *Luduşeană*" va avea loc în perioada 29 septembrie – 1 octombrie. » (http://www.zi-de-zi.ro/2017/09/20/toamna-luduseana-la-o-noua-editie-programul-complet-al-manifestarii/, 20.09.2017, *Toamna Luduşeană la o nouă ediție. Programul complet al manifestării*).

2. Derivate adjectivale cu varianta sufixală *-(i)an, -ă*: *jecan, -ă<Jac* (sat SJ), *Jacu* (sat MS); *jacozan, -ă<Jacodu* (sat MS); *jeman, -ă<Jamu Mare* (com., sat TM); *jeican, -ă<Jeica* (sat

BDD-V5167 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:20 UTC)

BN); *jian, -ă<Jiana* (com., sat MH), *Jiana Mare* (sat MH), *Jiana Veche* (sat MH), *Jieni* (sat DJ, OT), *Jiul* (sat DJ); *jijian, -ă <Jijia* (sat BT); *jimbolian, -ă<Jimbolia* (oraș TM); *jitian, -ă<Jitia* (com., sat VN), *Jitiade Jos* (sat VN); *jucan, -ă<Juc-Herghelia* (sat CJ), *Jucu de Mijloc* (sat CJ), *Jucu de Sus* (sat CJ); *julițan, -ă<Julița* (sat AR); *jupan, -ă<Jupa* (sat CS), *Jupani* (sat TM); *jurcan, -ă<Jurca* (sat CJ); *lăcan, -ă<Lac* (sat MH), *Lacu* (sat BZ, CJ), *Lacurile* (sat AG, BZ); *lăduțan, -ă<Lădăuți* (sat CV); *lăican, -ă<Lăican* (sat AG); *lăschian, -ă<Lăschia* (sat MM); *lăzuran, -ă <Lazuri* (com., sat SM); *lefăian, -ă<Lefaia* (sat MS); *legian, -ă<Legii* (sat CJ); *leorințan, -ă<Leorinț* (sat AB), *Leorința* (sat MS), *Leorința-Șăulia* (sat MS); *leleian, -ă<Lelei* (sat SM); *lemnian, -ă <Lemniu* (sat SJ); *leleșan, -ă<Leleasa* (com., sat HD); *lemnian, -ă<Lemnia* (com., sat CV), *Lemniu* (sat SJ); *lesan, -ă<Leasa* (sat AR); *leștian, -ă<Leștioara* (sat AR); *letcan, -ă <Letca* (com., sat SJ), *Letca Nouă* (com., sat GR), *LetcaVeche* (sat GR); *lipovan, -ă<Lipău* (sat SM), *Lipova* (oraș AR); *logigan, -ă<Logig* (sat MS); *lompirtan, -ă* /(pop.) *lompertan, -ă <Lompirt* (sat SJ); *loran, -ă<Lorău* (sat BH); *loțan, -ă<Loțu* (sat MS); *luguzan, -ă<Luguzău* (sat AR); *luican, -ă<Luica* (com., sat CL); *luncan, -ă<Lunca* (com., sat BH, BT, MS, TR; sat AB, AG, BN, BT, BZ, CL, DB, GL, HD, IS, NT, OT, TL, VL, VS, SV), *Lunca Veche* (sat VS), *Lunca de Jos* (com., sat HR; sat AB), *Lunca de Sus* (com., sat HR), *Luncani* (sat BC, CJ, HR, HD), *Luncile* (sat BZ, VN); *luncoian, -ă<Luncoiu de Jos* (com., sat HD), *Luncoiu de Sus* (sat HD); *lungan, -ă<Lunga* (sat CV, TM), *Lungani* (Com., sat IS; sat AG); *lupoian, -ă<Lupoaia* (sat BH, GJ, SJ, VL, VN), *Lupuieni* (sat AG); *lușcan, -ă<Lușca* (sat BN); *luțan, -ă<Luța* (sat BV); *luțcan, -ă<Luțca* (sat NT).

Derivatele apar în contexte precum: „ Piața *jimboliană* la început de mai" https://vimeo.com/41692328, *Piața jimboliană la început de mai*); „Se disting prin port, cânt si joc, elemente păstrate cu sfințenie în satul *jitian* și transmis din generație în generație până în prezent." (https://revistainfozone.wordpress.com/2016/10/22/datini-joc-si-voie-buna-la-cosia-din-cerna-judetul-tulcea/, 22.10.2016, *Datini, joc și voie bună la Coșia din Cerna, județul Tulcea*); „Poeme *lipovane*, alături de Ana Olimpia Nicolescu" (http://www.primarialipova.ro/stirea/232-poeme--lipovane-alaturi-de-ana-olimpia-nicolescu.html, 18.10.2016, *Poeme lipovane, alături de Ana Olimpia Nicolescu*); „Ne mândrim cu moțul nostru *luncoian.* " (https://www.mesagerulhunedorean.ro/un-hunedorean-a-inventat-o-husa-care-prin-captare-de-energie-duce-la-cresterea-autonomiei-electronicelor/, 07.06.2015, *Un hunedorean a inventat o husă, care prin captare de energie, duce la creșterea autonomiei electronicelor*).

3. Bazele toponimice de la care se formează nume comune și adjective sunt unități lexicale simple și compuse. Dintre ele, multe sunt toponime *polideictice*[7], pot indica referenți diferiți (același nume este pentru comune, sate, ape etc.). Derivatele se raportează la serii de toponime simple, derivate sau/și compuse. De la un toponim-nucleu se ajunge la alte toponime derivate și compuse. În acest caz se discută despre *polarizareatoponimică*[8]. Prin *transfer de nume*[9] de la un toponim la altul, se creează un câmp toponimic. De exemplu: *jian, -ă<Jiana, Jiana Mare, Jiana Veche*; *lăzean, -ă<Laz, Laz-Firtănuș, Laz Șoimuș, Lazu, Lazu Baciului, Lazuri, Lazuri de Beiuș*; *lupșan, -ă<Lupșa, Lupșanu, Lupșeni* etc. În mod frecvent, se raportează exclusiv la toponime compuse, după modelul *jiblean, -ă<Jiblea Nouă, Jiblea Veche*. În această

[7]Termenul este folosit de Ion Toma în caracterizarea semantică a numelor proprii, pentru care a se vedea studiul mai recent *101 nume de locuri*, p. 20.
[8] Dragoș Moldovanu, *Teoria câmpurilor toponimice (cu aplicație la câmpul hidronimului Moldova*), p. 18; Ion Toma, *op. cit*., p. 45; Adelina Emilia Mihali, *Toponimie maramureșeană. Valea superioară a Vișeului*, p. 177.
[9] Cf. DTRO I, 1993:25.

BDD-V5167 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:20 UTC)

categorie se înscriu derivate precum *jucan,-ă*; *jichișean, -ă*/ (pop.) *jichișan, -ă*; *lăcrițean, -ă*; *lăpugean, -ă*; *lemnean, -ă*; *lopădean, -ă*; *luncoian, -ă*.

Derivatele se pot raporta la toponime care se diferențiază prin gen (*Largu, Larga*; *Lazu, Laza*; *Lemniu, Lemnia*; *Leorinț, Leorința*; *Luncușoru, Luncușoara*), prin număr (*Jiana, Jieni*; *Jilava, Jilavele*; *Lacu, Lacurile*; *Lazu, Lazuri*; *Leordina, Leordeni*; *Lespezea, Lespezi*; *Liliac, Lilieci*; *Lipănescu, Lipănești*) sau prin marca de determinare definită (*Laz, Lazu*; *Leș, Leșu*; *Livezi, Livezile*). Ion Toma consideră că „numele proprii având în conținutul lor intrinsec indici semantici de individualizare nu mai necesită marcarea particularizării prin articulare, fiind inerent determinate”[10]. Observând aceste diferențele formale la nivelul toponimelor, Gh. Bolocan discută despre *omonimia numelor de grup*[11].

În cazul câtorva derivate, în mod formal, adjectivele provin din toponime cu formă de plural. De exemplu: *Jigoreni, jigoreni, jigorean, -ă*; *Josani, josani, josan, -ă*; *Joseni, joseni, josean, -ă*; *Lăceni, lăceni, lăcean, -ă*; *Lăcusteni, lăcusteni, lăcustean, -ă*; *Lămășeni, lămășeni, lămășean, -ă*/ (pop.) *lămășan, -ă*; *Lărgășeni, lărgășeni, lărgășean, -ă*/ (pop.) *lărgășan, -ă*; *Lăureni, lăreni, lăurean, -ă*; *Leheceni, leheceni, lehecean, -ă*; *Leliceni, leliceni, lelicean, -ă*; *Lețcani, lețcani, lețcan, -ă*; *Liiceni, liiceni, liicean, -ă*; *Locodeni, locodeni, locodean, -ă*; *Locusteni, locusteni, locustean, -ă*; *Lucăceni, lucăceni, lucăcean, -ă*; *Luceni, luceni, lucean, -ă*; *Lungeni, lungeni, lungean, -ă*; *Lupeni, lupeni, lupean, -ă*. Derivatele, adjective cu patru forme, sunt legate de numele de grup omonime cu toponimele.

Procesul derivării are loc prin adăugarea sufixului care indică originea în cele mai multe cazuri (a se vedea *jelnean,-ă*; *jeriștean, -ă*; *jimborean, -ă*; *lăncrămean, -ă*; *lăslean, -ă*; *linț ean, -ă*; *lovnicean, -ă* etc.). În cazul altor derivate, are loc substituirea sufixului bazei toponimice cu sufixul *-ean, -ă*: *-ei/-ean, -ă* (*Însurăței, însurățean, -ă*); *-ăi/-ean, -ă* (*Jercălăi, jercălean, -ă*); *-ău/-ean, -ă* (*Lăsău, lăsean, -ă*; *Lorău, loran, -ă*; *Luguzău, luguzan, -ă*); *-ești/-ean, -ă* (*Jefleș ti, jeflean, -ă*; *Jupânești, jupânean, -ă*; *Lălești, lălean, -ă*; *Lămotești, lămotean, -ă*; *Lângești, lângean, -ă*; *Lăzești, lăzean, -ă*; *Leotești, leotean, -ă*; *Linsești, linsean, -ă*); *-ăști/-ean, -ă* (*Jorăști, jorean, -ă*); *-ina/-ean, ă* (*Jidoștina, jidoștean, -ă*); *-ia/-ean, -ă* (*Jahalia, jăhălean, -ă*; *Jigălia, jigălean, -ă*); *-(i)oara/-an, -ă* (*Leștioara, leștian, -ă*); *-iu/-ean, -ă* (*Luieriu, luierean, -ă*; *Lujerdiu, lujerdean, -ă*). Mai dificil de identificat sunt derivatele care au suferit schimbări fonetice față de bază, prin substituție consonantică, prin sincopă, metateză, epenteză, dispariția unei silabe etc. (*Jacodu, jacozan, -ă*; *Lepindea, lepinzan, -ă*; *Lucareț, lucrețean, -ă*; *Lăculețe, lăcuțean, -ă*; *Lădăuți, lăduțan, -ă*; *Leu, leovean, -ă*; *Lipău, lipovan, -ă*; *Lieș ti, liș tean, -ă*; *Leontinești, leontean, -ă*; *Lupăiești, lupăștean, -ă*).

De la câteva baze toponimice, în general din categoria compuselor, este mai dificil să se formeze derivate: *Întregalde* (com., sat AB), *Întrerâuri* (sat MM), *Luncasprie* (sat BH), *La Curte* (sat BN), *Leahu-Nacu* (sat IS) sau antroponimul devenit toponim *Liviu Rebreanu* (sat BN). Entopicul *luncă* intră în structura multor compuse de la care este mai greu să se formeze derivate: *Lunca Ampoiței* (sat AB), *Lunca Apei* (sat SM), *Lunca Asău* (sat BC), *Lunca Banului* (com., sat VS; sat MH), *Lunca Bisericii* (sat AB), *Lunca Bonțului* (sat CJ), *Lunca Borlesei* (sat BN), *Lunca Bradului* (com., sat MS), *Lunca Câlnicului* (sat BV), *Lunca Cernii de Jos* (com., sat HD), *Lunca Cernii de Sus* (sat HD), *Lunca Cetățuii* (sat IS), *Lunca Corbului* (com., sat AG), *Lunca Dochiei* (sat BC), *Lunca Florii* (sat CS), *Lunca Frumoasă* (sat BZ), *Lunca Gârții* (sat AG), *Lunca Goiești* (sat AB), *Lunca Ilvei* (com., sat BN), *Lunca Jariștei* (sat BZ), *Lunca Largă*

[10]A se vedea Ion Toma, *op. cit*., p. 22.

[11] A se vedea Gh. Bolocan, *Categoria „nume de grup în toponimie”*, în LR, XXV (1976), Nr. 1, p. 89-98; *Formarea numelor de grup în Oltenia*, în SCL, XXXIII, Nr. 2/1982, p. 134.

BDD-V5167 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:20 UTC)

(sat AB), *Lunca Leşului* (sat BN), *Lunca Mare* (sat PH), *Lunca Mărcuşului* (sat CV), *Lunca Merilor* (sat AB), *Lunca Moldovei* (sat NT), *Lunca Mureşului* (com., sat AB; sat MS), *Lunca Ozunului* (sat CV), *Lunca Prahovei* (sat PH), *Lunca Priporului* (sat BZ), *Lunca Rateş* (sat IS), *Lunca Sătească* (sat BN), *Lunca Târnavei* (sat AB), *Lunca Veseşti* (sat AB), *Lunca Vişagului* (sat CJ), *Lunca Zaicii* (sat CS), *Lunca la Tisa* (sat MM). La fel, entopicul *lac*: *Lacu Babei* (sat VS), *Lacu Rezii* (sat BR), *Lacu Sărat* (sat BH, BR), *Lacu Sinaia* (sat BZ), *Lacu Turcului* (sat PH), *Lacu cu Anini* (sat BZ), *Lacu lui Baban* (sat VN). În aceeași situație se află și bazele toponimice de origine străină: *Lenauheim* (com., sat TM), *Liebling* (com., sat TM), *Lindenfeld* (sat CS).

Atât numele comune, cât și adjectivele derivate au un rol important în procesul de *toponimizare*: *Jugastru>jugăstreni>Jugăstreni*; *Jugur>jugureni>Jugureni*; *Jupa>jupani>Jupani*; *Lăpuş>lăpuşani>Lăpuşani*; *Lunga>lungani>Lungani*.

Unele derivate au și o variantă populară: *jeledințean, -ă/* (pop.) *jeledințan, -ă*; *jichișean, -ă* /(pop.) *jichișan, -ă*; *lăbășean, -ă*/(pop.) *lăbășan, -ă*; *lenișean, -ă*/ (pop.) *lenișan, -ă*; *leșean, -ă*/ (pop.) *leșan, -ă*; *lecușean, -ă*/ (pop.) *lecușan, -ă*; *lomnășean, -ă*/ (pop.) *lomnășan, -ă*; *lobdășean, -ă*/ (pop.) *lobdășan, -ă*; *lompirtan*, -ă /(pop.) *lompertan, -ă*; *lugojean, -ă*/ (pop.) *lugojan, -ă*; *lupșean, -ă* /(pop.) *lupșan, -ă*. Formează serii paronimice: *lăpoșean, -ă*/ (pop.) *lăpoșan, -ă* și *lăpușean, -ă*/ (pop.) *lăpușan, -ă*; *ludoșean, -ă* /(pop.) *ludoșan, -ă* și *ludușean, -ă*/(pop.) *ludușan, -ă*.

Derivatele cu sufixele *-ar, -ă*; *aș, -ă* sunt rare: *jenar, -ă<Jena* (sat TM); *jinar, -ă<Jina* (com., sat SB); *luncaș, -ă<Luncași* (sat IS).

Dacă bazele toponimice fac obiectul multor studii de specialitate, mai ales în ceea ce privește istoria limbii și etimologia[12], cercetarea s-a desfășurat în parametrii limbii române contemporane, la nivel lexical. Derivarea este un proces complex, în urma căruia nu numai lexicul limbii se îmbogățește considerabil, ci și morfologia românească. Derivatele cu bază toponimică ocupă un loc aparte în clasa lexico-gramaticală a adjectivelor cu patru forme, dar și a numelor comune masculine și feminine. De aceea se impun cunoașterea și includerea lor în lucrări lexicografice de limbă română contemporană.

BIBLIOGRAPHY

Adam, Gabriela Violeta, *Câteva aspecte privind formarea numelor de grup*, în vol. *Lucrările celui de-al XIV-lea Simpozion internațional de dialectologie*, editori Nicolae Mocanu, Dumitru Loșonți, Eugen Beltechi, Cluj-Napoca, 2012, p. 7-22.

Bolocan, Gheorghe, *Formarea numelor de grup în Oltenia*, în SCL, XXXIII, Nr. 2/1982, p. 133-162.

Bolocan, Gheorghe, *Categoria „nume de grup în toponimie”*, în LR, XXV (1976), Nr. 1, p. 89-98.

[12] Dintre cercetările mai recente, menționăm: Dumitru Loșonți, *Toponime românești care descriu forme de relief*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2000; Dragoș Moldovanu, *Teoria câmpurilor toponimice (cu aplicație la câmpul hidronimului Moldova*), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2010; Vasile Frățilă, *Studii de toponimie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI, 2011; Gabriela Violeta Adam, *Câteva aspecte privind formarea numelor de grup*, în vol. *Lucrările celui de-al XIV-lea Simpozion internațional de dialectologie*, Cluj-Napoca, 2012, p. 7-22; Adelina Emilia Mihali, *Toponimie maramureșeană. Valea superioară a Vișeului*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2015.

BDD-V5167 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:20 UTC)

DTRO = *Dicționarul toponimic al României Oltenia* (DTRO), sub redacția lui Gheorghe Bolocan, vol. I A-B, vol. II O-Z, Craiova, Editura Universitaria, 1993.
FCLR = Academia Română, *Formarea cuvintelor în limba română din secolele al XIV-lea –al XVIII-lea*, București, Editura Academiei Române, 2007.
Frățilă, Vasile, *Studii de toponimie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI, 2011.
Graur, Al., *Nume de persoane*, București, Editura Științifică, 1965.
Iordan, Iorgu, *Toponimia românească*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963.
Loșonți, Dumitru, *Toponime românești care descriu forme de relief*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2000.
Mihali, Adelina Emilia, *Toponimie maramureșeană. Valea superioară a Vișeului*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2015.
Moldovanu, Dragoș, *Teoria câmpurilor toponimice (cu aplicație la câmpul hidronimului Moldova*), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", 2010.
Pitiriciu, Silvia, *Détoponimique roumains*, în vol. *Numele și numirea. Actele conferinței internaționale de onomastică*, ediția I: *Interferențe multietnice în antroponimie*, Baia Mare, 19-21 septembrie, 2011, editor Oliviu Felecan, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011, p. 449-452.
Pitiriciu, Silvia, *Derivate cu bază toponimică (litera C),* cu prilejul Conferinței internaționale „Zilele Sextil Pușcariu", ediția a II-a, organizată de Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu" al Academiei Române și Societatea Română de Dialectologie, 10-11 septembrie 2015, publicat în vol. *Caietele Sextil Pușcariu II. Actele Conferinței internaționale „Zilele Sextil Pușcariu"*, Cluj-Napoca, Scriptor & Argonaut, 2015.

Pitiriciu, Silvia, *Derivate cu bază toponimică (literele D, E, F),* cu prilejul Conferinței internaționale „Integrarea europeană între tradiție și modernitate", ediția a VI-a, Târgu-Mureș, 22-23 octombrie 2015, publicat în vol. *The Proceedings of the European Integration – Between Tradition and Modernity Congress*, Târgu-Mureş, Editura Universităţii „Petru Maior", Volume Number 6, 2015, p. 210-217.

Pitiriciu, Silvia, *Derivatives on a Toponymic Base (Letters G, H),* cu prilejul Conferinţei internaţionale *Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity*, 28-29 may 2015 Universitatea „Petru Maior" din Târgu-Mureş, publicat în vol. *Globalization and National Iidentity. Studies on Strategies of Intercultural Dialogue*, section Language and Discourse, Iulian Boldea editor, Târgu-Mureş, Editura Arhipelag XXI Press, 2016.

Pitiriciu,Silvia,Derivate cu bază toponimică (litera I),în vol. *Magistri et alumni, amore scribendi. Studia in honorem Professoris Nicolae Felecan*, coord. Oliviu Felecan, Daiana Felecan, Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, 2016, p. 560-566.

Toma, Ion, *101 nume de locuri*, București, Editura Humanitas, 2015.

Surse WEB

http://www.intorsura.ro/arta-artisti/asociatia-corala-plai-intorsurean

http://www.creeaza.com/familie/alimentatie-nutritie/retete-culinare/placinta-lazareana577.php

https://ziarulunirea.ro/si-cil-blaj-si-sportul-sebes-au-promovat-14734

BDD-V5167 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:20 UTC)

http://www.observatordetimis.ro/2018/06/18/banatenii-sunt-invitati-la-zilele-comunei-lovrin-vezi-programul-artistic

http://www.zi-de-zi.ro

https://vimeo.com/41692328

https://revistainfozone.wordpress.com

http://www.primarialipova.ro

https://www.mesagerulhunedorean.ro/un-hunedorean-a-inventat-o-husa-care-prin-captare-de-energie-duce-la-cresterea-autonomiei-electronicelor

BDD-V5167 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:20 UTC)